

По багатьох невеселих експериментах у напрямку
ідеальної Республіки, виявилося, що найзадовіль-
ніше окреслює правителя те, що можна описати як
Деспотизм, стриманий Динамітом...

В. Ш. Гілберт¹

Коли я прокинувся, вона лежала поруч, достоту мертва,
із вирваною горлянкою. Просякла кров'ю подушка
волого блистіла, мовби низинне пасовисько після тиж-
невої зливи. У роті відчувався знайомий, огидний і не-
помильний присмак. Я сплюнув у долоню — яскраво-
червоне. «Ох, ну що за напасть, — подумав я. — Маєш
тобі знову».

Я виповз із ліжка та спробував напружити сонний
мозок. Є люди, яких кризові ситуації штовхають до рі-
шучих дій. А я туманію, ніби візок, загрузлий у м'якій
землі, колеса крутяться і крутяться, а зчеплення нема.

¹ Цитата із савойської опери *Utopia, Limited*, або «Квіти прогресу», лібрето до якої написав сер Вільям Швенк (В. Ш.) Гілберт, британський драматург, лібретист, поет та ілюстратор. Уперше цю оперу поставили на сцені Савойського театру 1893 року. — *Тут і далі прим. пер.*

Кров *розтікається* — не спишиш, як не старайся. Тож я вчинив за прикладом «першого імператора¹» та побудував велетенську довкружну стримувальну стіну з матерії: простирадл, гардин, настінних покривал, усіх моїх сорочок, крім тієї, що на мені (хоча і їй, звісно, кінець), — пішла практично вся тканина, що була в домі. Замкнувши помалу цю тканинну дамбу довкола ліжка, я спромігся порятувати від крові стіни та двері, звідки такі плями вже було б не вивести. Повірте мені, про кров я знаю все. Щоразу, коли простирадло чи гардина просякали кров'ю наскрізь, я загортав їх у щось іще та перекладав нагору цієї купи. Зі шпилью тягнулося до неба тіло, ніби світоч на вершині гори. На щастя, підлога була із мармуру, а це чи не єдиний матеріал на землі, на якому кров не залишає вічних слідів. Я загорнув тіло у вишуканий і дуже дорогий еліанський килим, який придбав лише тиждень тому, та тісно скрутив мотузкою.

Щоб витягнути це брудне жажіття надвір, я застосував модифікацію методу трелювання²: узяв міцну цинковку з кокосового волокна, яка знайшлася в мене з тої чи тої причини, та проколов дірки у двох кутках, крізь які пропустив мотузку.

Все це досить гарно пішло по гладкій мармуровій підлозі, хіба лишилося кілька іржаво-коричневих пасем,

¹ Цінь Ши Хуан-ді — засновник і перший імператор династії Цінь, який об'єднав розрізнені китайські держави в єдину імперію. Започаткував процес з'єднання окремих кордонних укріплень у єдину стіну, сьогодні відому як Великий китайський мур.

² Трелювання — термін із деревозаготівельної промисловості, спосіб переміщення деревини тяговим обладнанням.

які потім зовсім нескладно повитирати. До бічного виходу — а там лише закинути бридкий згорток понищеної тканини та скрученого килима в мою розкішну бричку, вартістю вісімсот гульденів (суто для потурання собі — стільки заробляю, а постійно в кишені порожньо!), запрягти коня — і поїхали. Милі за дві від місця, де я на той час жив, був виритий кар'єр. Глибокий, із крутими стінками та дном, порослим чагарниками, лозами та заростями. Я випряг коня, навалився плечем на заднє колесо та штовхнув мою любу дорожжну бричку за край. Вона бовкнула в зарості, ніби камінчик на дно ставка. От і готово.

Дорогою додому я розглядав долоні та думав. Це вже трохи надміру. Кому взагалі вірити, якщо не власним рукам? Тільки мені своїм рукам довіряти не можна — не після минулого разу чи й позаминулого. Хтось із Них уліз у мене, поки я спав, перехопив у мене владу над моїми ж руками, убив ними молодицю, майже незнайомку, чий єдиний злочин — трохи ласки за гроші. За місцевими законами за таке найгірше — два талери штрафу та ранок у колодках (і то, як на мене, занадто). Натомість насильницька люта смерть від моїх рук. *Моїх* рук, ти, покидьку. Я тобі цього не подарую.

Я сам винен — думав, хоч би платну пародію на звичайні людські стосунки можна собі дозволити. Сам винен, що вплутав цивільну. Так я собі думав, розглядаючи свої короткі, опецькуваті пальці, які проти мене використали, наче палицю, що зірвав із поясу вартового задержуватий п'яничка. Не моя вина — вирішив я. Завжди не моя. Завжди Його.

*

Я здогадуюся, що навряд чи стану вам до вподоби.

Можливо, це єдине, що між нами знайдеться спільного, скористаймося ж цим сповна. Я жахливо чиню з ворогами чи зі своїми, а чи й собою. У процесі я рятую багатьох незнайомих (пересічно по п'ятеро-десятеро на тиждень) від найгіршого, що тільки може трапитися з людиною. Хотілося б сказати: це тому, що я належу до когорти добра, але ж ви відразу мене викриєте. І відразу зацитуєте мені Святе Письмо: «Не платіть нікому злом за зло¹».

Та ну? Навіть якщо Вони — вороги? Навіть, якщо Вони не люди?

Самі вирішуйте. Не певен, що мені вже не байдуже.

*

Є в мене дещо спільне з імператором: я народився для певного виду роботи без жодної можливості вибору. Син коваля може надумати втекти з дому та піти до війська чи приєднатися до трупи мандрівного театру або збирати бавовну чи жебракувати на кутку вулиці. Я — ні. Як і спадкоємець престолу, я не можу просто розчинитися в натовпі. Мене впізнають, знайдуть, примусять вернутися до належних почестей та обов'язків. А відмовитися від роботи, задля якої я народився, — немислимо. Це те саме, що сказати, ніби я сам вирішую — дихати мені чи ні.

Відома приказка в нашому ремеслі, що наша доля — самотність. Чиста правда. Найперше, щойно дізнаєшся, що в тебе є дар (слово «дар» я тут вживаю чисто технічно

¹ До римлян 12:17 (переклад Івана Огієнка).

на позначення вміння, на противагу тому, що будь-яка притомна людина може захотіти в подарунок) — треба втекти з дому та обірвати всі зв'язки з попереднім життям. Це, безумовно, абсолютна необхідність. Коли я пішов із дому, поцупив батьків золотий фамільний перстень, усі матеріні коштовності та шовкову сестрини шаль, яку вона любила понад усе на світі. Я мусив. Наша сім'я була не бідна, але й не багата, а мені треба було мати щось при собі дрібне, що можна швидко та без зайвого клопоту обміняти на гроші. На частку вирученого я купив собі місце на лісовозній баржі й не цікавився навіть, куди ми пливемо. Суть ось у чому: Вони вільно пересуваються сушею, але не можуть перетинати солону воду. І на тому дякую.

Узагалі, якщо подумати, маю я ще одну спільність із Його Світлістю. У мене є абсолютна влада. От же мені пощастило.

*

Я знав, що далеко Він не втече. Вони не можуть — щойно лишають людське тіло, робляться голодні, а від голоду слабнуть. Його не важко буде знайти, а після такого жарту Він день чи два буде відносно тихий та мирний. Тож я повернувся додому, добре помився, ретельно вичистив зуби (спочатку сажею, потім миррою з м'ятою), спакував решту пожитків та поскладав на віслучу підводу — і тільки тоді мене осяяло: це ж можна було з тим самим успіхом пожертувати віслучою підводою замість брички. Звісно, це все Він винен. Тільки Його вина.

Я звик раптово зриватися з місця. Ще б пак — стільки практики за роки — і я надзвичайно пристосувався

ніде не пускати корені й не заводити ніяких зв'язків. Однак, хоч куди б я їхав, точно знаю, із ким там зустрінуся — рано чи пізно. Об'єктивно кажучи, звісно, чудесно, що Їх так мало — інакше людству вже б настав гаплик і кінець. Та особисто для мене це означає, що доводиться мати справу з тими ж старими знайомцями (так би мовити) знову, знову і знову, поки Їм не обридну я, а мені — Вони. І повірте, Вони вже до смерті мені обридли — особливо з такими фокусами.

Мені пощастило. У першому ж містечку на моєму шляху саме вдався базарний день. Я продав підводу, віслюка і всі світські пожитки за не надто нестерпний дріб'язок, по чому в мене лишилося шістнадцять гульднів і сорок сім дрібних плюс одна закривавлена сорочка, одна груба брунатна церковна ряса і пара військових чобіт. Якщо порівняти, скільки я беру за простенький п'ятихвилинний підрібток, можна сльозами залитися, але, на щастя, мені загалом байдуже. Гроші та речі ніколи сильно мене не обходили. Заробляти шалено тяжко, спускати — легко, ну то й що? Це ніби мати найбільшу ділянку землі на острові з активним вулканом. Завжди розумієш: це всього лише питання часу.

Щоразу на новому місці я що є сили намагаюся Їх не помічати, але це неможливо. Нічого не можу із собою вдіяти, це як вівчарка на полі з вівцями. Хоча хай ліпше буде пес у провулку з котами — ось це непогана аналогія. Та сама інстинктивна, вроджена, несвідома антипатія, і Вони мене також не надто люблять. Я вловлюю Їхню присутність навіть окрайцем бічного зору і нічого тут не вдіяти — стійка, казали мені, як у мисливського пса.

Зауважте про бічний зір. Вони відчувають моє наближення і завмирають намертво, ані руш. Звісно, я знаю, що Вони поруч — бо я Їх чую. Можу вистежити чисто за запахом, якщо доведеться, але, звісно, рідко до такого доходить. Тож коли я йду вулицею, зазвичай щось хіба змигне збоку десь на самій межі видного. І цього мені достатньо.

Але ну його до біса. Є службовий обов'язок, але є й вихідний. Поети не пишуть гекзаметрів у день відпочинку, повії не кохаються, солдати не вбивають, я не можу не помічати, але не мушу втручатися, особливо коли мені за це не заплатять. Хіба що...

Жінка заверещала. Неохоче я озирнувся. Долі лежав чоловік — випнута вгору спина, за п'ятами борозни в землі полишалися. Обличчя саме почало синіти, штани у промежині мокрісінькі. Той нетісний натовп десь із десятка людей, що зібралися кругом нього, позадкував. Він видавав отой непомільний звук. Не крик чи вереск — а чисто механічний, коли м'язи стискає спазмом і повітря виштовхується з легень крізь сильно стиснуте горло. І ще особливий звук: сухий і гострий хрускіт кісток, які ламає жажітне перенапруження власних м'язів і сухожиль.

От звідси, мабуть, та інстинктивна псяча реакція. Можливо, мене просто обурює, коли хтось із Них сміє братися при мені до Своїх фокусів, ніби я тут узагалі ніхто, не враховуюся, порожнє місце. Я волюю списувати це на спочуття і невмирущу ворожість до Спільного Ворога Людського. Але хто б сумнівався, правильно?

П'ять довгих кроків — і я вже поруч. Я зазирнув крізь голову бідолахи і спіймав Його погляд. Воно дивилося

у відповідь — як завжди, із тим самим виразом, ніби хуліган спіймався на твоїй яблуні з твоїм яблуком у зубах.

«*Знову ти*», — сказало Воно.

«*Я*», — відказав я.

Це особливість нашого ремесла. Якось один монах із надміром вільного часу точно порахував на основі найточніших даних: Їх існує 72 936. Здається, ніби багато, але тільки це *зовсім усі*. Це щоб покрити, чи забезпечити, чи захопити — самі доберіть собі якесь із недоречних дієслів — усю людську расу, всіх нас п'ятнадцять *мільйонів*. І, звісно, у кожного Своя територія, як у всіх хижаків, як у моїх колег, як і в мене. І, звісно, Їх неможливо вбити, Вони невмирущі — Їх хіба відселяють далі, як бідняків — тож, звісно, я натрапляю на Них знову, і знову, і знову. І відселяю. Зрештою, така моя влада.

*

Воно дивилося так сумно і так зажурливо. «*Лиши мене в спокої*», — сказало Воно.

«*Геть*», — наказав я.

«*Я тут щойно*».

«*Не пощастило*».

«*П'ять хвилинок, добре? П'ять хвилин — і я йду*».

«*Геть*», — повторив я.

Така моя влада. Я кажу «геть», і Вони мусять вийти. Мусять, інакше я можу Їх висмикнути. Сягнути туди, всередину, схопити один лише Бог знає за що (скажу тільки: Вони складені не зовсім так, як ми) і витягнути Їх звідти. І коли я потягну, то Їм болить — і болить сильно, судячи з Їхньої реакції. Хоча що я знаю, може, у Них

дуже низький больовий поріг або Вони через кожну дрібницю верещать, наче свині.

От тільки треба обережно. Я можу Їх витягнути — це як, коли у вас розболиться зуб, ви йдете до коваля. І якщо він мудрий і лагідний чолов'яга, то міцно стисне той зуб обценьками, покрутить туди-сюди, а тоді смикне разок як слід — і готово, і не турбує. Або ж вам зломить щелепу і ще й зуб там роздроблений лишить.

Від одної думки здригаєшся. І то зуб. А Ці сидять у голові. Тож, як я й казав, треба обережніше.

«*Дай мені п'ять хвилинок*», — сказало Воно.

І тут уже треба вирішувати. Врахувати, скільки шкоди Воно вже заподіяло — в цьому випадку зламана нога, я ж чув, як вона ламалася, і, майже певно, ще ребро-друге і висока ймовірність внутрішньої кровотечі, — ці малі покидьки ніколи не втримаються від *пустощів*. А тоді зважити, скільки шкоди Воно заподіє далі проти рейваха, який Воно здійме, якщо доведеться Його висмикнути. Приміряти до того болю та ушкоджень, що дістануться Йому від виймання силою, якого Воно так дуже-дуже боїться, і спитати себе: Воно дійсно таке виснажене й голодне, що готове ризикнути собою, чи всього лише намагається надурити, як Вони роблять у 999 випадках із тисячі?

І саме тому — жахливо, але факт — добре, що в усіх нас і всіх Них свої території та всі ми так страшно-жахливо добре одне одного знаємо...

«*Ні*, — відрізав я. — *Лічу до трьох. Один...*»

«*Не піду*».

«*Два*».